

ELS CONILLS DEL JARDINER

Em sembla que era el pintor Torres-Garcia, en la seva etapa neoclassicista, qui remarcava sovint el sentit d'eternitat que interpretava en els ulls del pagès que, recolzat damunt l'aixada, mirava passar el tren. (Val a dir que aquesta remarca l'han feta ja, en altres termes, els poetes i els filòsofs.) Sembla que nosaltres, amb la nostra pressa, els nostres bagatges, siguem l'accessori i ell el principal. «M'avergoneixen aquests pagesos amb la seva calma», deia, fa poc, en terra empordanesa, un senyor en pana prop de Figueres. I a la cala esquerpa de Sa Tuna, un dia que em va descobrir atrafegat com esquinçava les faixes dels diaris que acabava de dur el carter, un pescador, el vell Manera, em deia caritatiu —tant l'estrany deler em devia extrafer en aquells moments la cara!—: Mireu el mar, home, mireu el mar...

Tots dos, el pescador i el pagès, tenen aquest sentit d'eternitat en els ulls que hi descobria En Torres-Garcia. Vós sou el senyor A i jo el senyor Z. Ells són «un home», l'home. No fa gaires dies, un industrial, el nom del qual ha esdevingut popular per la marca de la seva manufactura, deia, tot lamentant les angúnies que trasbalsen el cap d'indústria modern: «M'agradaria d'ésser aquell carreter que passa dalt aquell carro.» Ho vaig voler aclarir. «Veieu? Ell és *un home*. És *l'home que passa i xiula*. Jo sóc el senyor T.»

A darreries d'aquest estiu passat, un pagès que pel camí vell de Sitges a Vilanova menava un ruc carregat de fruites i hortalissa es va enfutismar pels tocs de botzina encrestats del cotxe d'un grup de barbamecs. «On aneu tan rabents?», va preguntar. «Enlloc...»

Jo diria que part del desori actual no té d'altres motivacions que la confusió del grup d'automobilistes sitgetans. «On aneu?», podríeu preguntar a centenars de ciutadans atrafegats que us colzegeu pel carrer o us priven el pas amb el vehicle. «Enlloc...»

En la seva darrera estada a Londres, Gandhi, acompanyat d'uns consellers municipals, seguia els ravals de la ciutat. En fer-se fosc, un dels acompanyants, sol·lícit, diu al Mahatma: «Si agafàvem un taxi guanyaríem almenys vint minuts.» «I quan els hauré guanyats, què en faré?» És un curs abreujat de filosofia hindú.

Un comentari aparegut en un diari parisenc recordava una anècdota molt adient de Bertrand Russell. Diu aquest matemàtic anglès que cada vegada que llegeix la darrera tramesa de llibres dels seus amics o torna a casa després d'una conversa amb els intel·lectuals del seu club, té la sensació que el món s'acaba. Tal és el pessimisme que s'enduu els esperits millors d'avui i tal la força del gruix diari d'esdeveniments que ens afeixuga a causa de la universal expansió informativa de la premsa i de la ràdio, que ens obliguen a ésser testimonis afectius i afectats de les més petites commocions. Aleshores Russell surt a parlar amb el jardiner, que el

saluda gairebé sempre amb un «...aquests conills...!». Mentre el ciutadà viu afectat per les inquietuds més oposades, i angoixat d'un no sap què, el jardiner de Russell, com el pagès d'En Torres-Garcia, tenen un sentit d'eternitat. L'un en els ulls, l'altre en la veu. Puix que allò que torna l'equilibri a Russell és el to immortal amb què el seu jardiner li conta les malifetes dels conills del jardí. «Ara —diu— com tres mil anys enrera.»

«Aquests conills...!»

J. V. Foix

[8-I-1932]